

4.2.2022

Kunnan- ja kaupunginhallituksille

Avustuksen hakeminen kuntien digitalisaation edistämiseen

Valtion talousarviossa on määräraha (momentti 28.90.32 Valtionavustus kuntien kannustinjärjestelmiin, siirtomääräraha 3 v.), jolta voidaan myöntää avustusta kunnille ja kuntayhtymille digitalisaatiota edistäviin hankkeisiin. Vuonna 2022 momentilla on määrärahaa 10 miljoonaa euroa.

Valtionavustusta voidaan myöntää kuntien digitalisaatiota edistäviin hankkeisiin, jotka ovat kuntien toimintatapoja tai palveluprosesseja uudistavia sekä niiden laatua ja vaikuttavuutta parantavia. Avustuksista päättää valtiovarainministeriö. Valtioneuvosto antoi 11.7.2019 valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla asetuksen kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmästä (893/2019).

Tavoitteena on tukea kuntien digitalisaatiota, joka tukee kuntien toimintatapojen uudistamista, asiakaslähtöisyyttä ja, jonka avulla on mahdollista saavuttaa kustannussäästöjä. Tavoitteena on myös edistää digitalisaatioon liittyvien valtakunnallisten strategisten tavoitteiden toteuttamista kuntalähtöisesti sekä kannustaa kuntia yhteistyöhön.

Tässä kirjeessä kerrotaan, miten avustusta haetaan.

1. Avustuksen kohde

Avustuksen kohteena vuonna 2022 on **toiminnan, tehtävien tai sisäisten prosessien digitalisointi ja uudistaminen** siten, että hankkeen toteutuksessa korostetaan erityisesti jompaa kumpaa seuraavista näkökulmista:

- a) Tietoaineistojen laadun kuvaaminen, arviointi ja kehittäminen osana kuntien tiedonhallintaa

Avustusta voi hankea kuntien hankkeisiin, joilla edistetään kuntien digitalisaatiota ja sen edellyttämää toiminnan muutosta paremmiksi käytännöiksi ja joissa keskeinen näkökulma on tietoaineistojen laadun kuvaaminen, arviointi ja kehittäminen sekä niihin liittyvän osaamisen kehittäminen osana kuntien tiedonhallintaa.

- b) Osaamisen kehittäminen ja varmistaminen

Avustusta voi hankea kuntien hankkeisiin, joilla edistetään kuntien digitalisaatiota ja sen edellyttämää toiminnan muutosta paremmiksi käytännöiksi ja jossa keskeinen näkökulma on osaamisen kehittäminen ja

varmistaminen. Osaamisen kehittäminen voi koskea esimerkiksi kunnan henkilöstöä, johtoa, päättäjiä tai palvelujen käyttäjiä. Keskeistä on, että se kytkeytyy hankkeen kehittämiskohteena olevaan prosessien uudistamiseen.

Molemmissa teemoissa kehittämishankkeiden ja avustuksen kohteena tulee olla ennen kaikkea kuntien toimintatavoissa ja prosesseissa tapahtuvat muutokset. Hankkeessa tulee suunnitella,

- miten toiminnan muutokset toteutetaan
- miten hankkeen tuloksia tullaan hyödyntämään ja levittämään hankkeen päätyttyä sekä kuvata nämä hakemuksessa.

Avustusta myönnetään vain hankkeisiin, jotka useammat kunnat toteuttavat yhdessä.

Avustusta ei voi hakea sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin. Sosiaali- ja terveysministeriö tukee toimialansa kehittämistä erikseen. Yksinomaan aineiston digitointihankkeisiin ei myöskään myönnetä avustusta.

2. Arviointiperusteet

2.1. Toimintatapojen ja prosessien muutokset ja niiden seuranta

Avustuksen myöntämisessä arvioidaan erityisesti sitä

- millaisen parannuksen hanke saa aikaan hakukohteissa ja
- miten hanke muuttaa kunnan toimintatapoja ja prosesseja.

Tätä arvioitaessa kiinnitetään huomiota mm. seuraaviin seikkoihin:

- Mitä toiminnallisia vaikutuksia muutoksella arvioidaan olevan (ml. laajemmat vaikutukset sidostahoihin)?
- Kuinka hyvin hankkeessa on tunnistettu toimenpiteet, jotka täytyy toteuttaa, että tavoitteisiin päästään?
- Miten toimintatapojen muutos kunnissa suunnitellaan johdettavaksi ja läpivietäväksi ja miten tapahtunutta toiminnan muutosta seurataan?
- Miten muutokset parantavat asukkaille tarjottavia palveluita?
- Miten hanke kytkeytyy kuntien strategioihin ja kuntien toiminnan muuhun kehittämiseen?

2.2. Vaikuttavuus, yleinen merkitys, tulosten jakaminen, aiempien kokemusten hyödyntäminen

Myöntämisessä arvioidaan hankkeiden yhteiskunnallisen ja taloudellisen vaikuttavuuden toteutumista sekä hankkeiden yleistä merkitystä kuntien kannalta. Huomiota kiinnitetään mm. seuraaviin seikkoihin:

- Kuinka toteutuskelpoinen ja vaikuttava hanke on suhteessa laajuuteensa?

- Onko hankkeen pohjana hyödynnetty jo muualla tehtyä työtä?
- Kuinka monen kunnan toimintaa hanke kehittää?
- Kuinka hyödynnettäviä ja monistettavia lopputulokset ovat muissa kunnissa?
- Kuinka hyvin hanke tuottaa yhteisiä ratkaisuja kuntakohtaisten erityisratkaisuiden sijaan?
- Millainen suunnitelma on tehty kokemusten ja tiedon jakamiseksi?
- Mitä konkreettisia taloudellisia tavoitteita hankkeella tavoitellaan verrattuna nykytilaan?
- Tuoko hanke kustannussäästöjä ja/tai hillitseekö se menojen kasvua?
- Miten hanke edistää tietoaineistojen laadun kuvaamista, arviointia ja kehittämistä tiedon laadun parantamiseksi (teema a)? Miten hanke hyödyntää tiedon laatukriteereitä ja mittareita (Tietoaineistojen laatukriteerit | Tilastokeskus (stat.fi)), jotka on valmisteltu Tilastokeskuksen johdolla?
- Millä tavoin osaamisen vahvistaminen on kytketty hankkeessa tavoiteltavaan prosessien uudistamiseen (teema b)?

Hankkeesta saatava hyötypotentiaali ja vaikuttavuus on arvioitava hakulomakkeella. Ratkaisujen tulee olla kunnan strategian mukaisia sekä toimintatapoja ja palveluprosesseja uudistavia ja niillä tulee olla kustannusten vähenemistä tai kustannusten kasvun hillitsemistä koskevat tavoitteet.

2.3. Kansallisten palvelujen hyödyntäminen, yhteiskäyttöisyys, lainsäädännön vaatimukset

Lisäksi arvioidaan kansallisten palvelujen hyödyntämistä sekä lainsäädännön vaatimusten toteutumista. Tässä huomioidaan mm.:

- Miten hyvin hankkeessa hyödynnetään kansallisia yhteisiä palveluja, kuten sähköisen asioinnin tukipalveluja (Suomi.fi-palvelut), joiden käyttöön laki julkisen hallinnon sähköisen asioinnin yhteisistä tukipalveluista (571/2016) velvoittaa kuntia
- Miten tuotetut tietomääritykset kuvataan yhteentoimivuusalustalle ja määritellään yhteiskäyttöisiksi kuntakohtaisten tietomäärittelyjen asemasta
- Kuinka saavutettavia ja laadukkaita hankkeessa kehitettävät palvelut ovat täyttäen digipalvelulain (laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019) vaatimukset viranomaisille?
- Toteutuvatko Euroopan unionin yleisen tietosuojasetuksen (GDPR) velvoitteet hankkeessa?
- Miten hankkeeseen mahdollisesti liittyvät riskit esimerkiksi henkilötietojen käsittelyn osalta on tunnistettu ja kuinka tunnistettuihin riskeihin on varauduttu? Miten mm. tietosuojaj- ja tietoturva-vaatimukset on huomioitu?
- Miten arkistoinnin ja digitoinnin osalta noudatetaan Kansallisarkiston määräyksiä ja ohjeita?

Avustusta saaneet hankkeet on oltava toteutettavissa vuoden 2024 syyskuun loppuun mennessä.

Ensisijaisesti tuetaan sellaista toimintaa, joka ei ole saanut muita avustuksia. Hakemuksista pyydetään myös muiden ministeriöiden arvioita siltä osin, kuin ne koskevat niiden hallinnonaloja.

Kyseessä on harkinnanvarainen, valtionavustuslain 5 §:n mukainen erityisavustus. Valtiovarainministeriö arvioi, mitkä sille tehdyistä hakemuksista parhaiten täyttävät avustuksen myöntämiseksi asetetut tavoitteet ja edellytykset ja mihin hankkeisiin avustusta on tarkoituksenmukaisinta myöntää käytettävissä olevan määrärahan puitteissa kokonaisuus huomioiden.

3. Avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset ja ehdot

Avustukseen sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa on säädetty.

Avustusta voi hakea vain sellaisten tehtävien kehittämiseen, jotka ovat kuntalain 7 §:n mukaisesti kunnan tehtäviä.

Ennen hakemista kuntien on selvitettävä muissa kunnissa tehtyä vastaavaa työtä ja pohdittava sen hyödyntämistä hankkeen pohjana.

Ennen hakemuksen jättämistä kuntien on hyvä arvioida digitalisaationsa astetta kuntien digitalisaation kypsyysmallin pohjalta.

Arvioinnin tarkoituksena on lisätä kunnan ymmärrystä uudistettavan palveluprosessin digitalisaation nykytilasta ja tavoiteltavasta muutoksesta. Nykytilanteen digitalisaatioaste ei kuitenkaan vaikuta avustuksen suuruuteen.

3.1. Avustuksen käytön ehdot

Valtionavustuksen ehtona on osallistua valtiovarainministeriön järjestämään tai muuhun kansallisen kehittämisen edellyttämään yhteistyöhön. Yhteistyön tavoitteena on varmistaa projektien tuotosten yleistettävyyttä ja viestintää.

Valtionavustuksen käytön ehtona on, että avustuksen saajat sitoutuvat kokemusten ja tulosten jakamiseen hankkeen toteutusvaiheessa sekä siihen, että hankkeen tuotokset ovat myös muiden kuntien hyödynnettävissä. Avustuksen hakijoiden on varmistettava, että avoimesti hyödynnettäväksi soveltuvat, avustuksen kohteena olevat tuotokset ovat vapaasti käytettävissä, muokattavissa, levitettävissä ja edelleen kehitettävissä hankkeen päättymisen jälkeen. Tuotokset on laadittava siten, että ne ovat ymmärrettäviä myös oman organisaation ulkopuolella.

Hankkeessa on hyödynnettävä soveltuvin osin yhteentoimivuusalustalta löytyviä sanastoja, koodistoja ja tietomalleja ja mahdolliset uudet sanastot, koodistot ja

tietomallit on julkaistava yhteentoimivuusalustalla. Uusia palveluja tai sovelluksia luotaessa niiden tuleva hallintamalli on kehitettävä hankkeen aikana.

Avustuksen hakijoiden tulee ensisijaisesti käyttää palvelu- ja sovellushankinnoissa Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleiset sopimusehtoja (JIT), jotka ovat suositeltavia avoimen lähdekoodin ja rajapintojen hankinnoissa. Kehitetyt palvelut on kuvattava [suomi.fi:n](https://suomi.fi) palvelutietovarantoon.

Hankkeissa kehitettävien digitaalisten palvelujen tulee olla saavutettavia ja laadukkaita täyttäen digipalvelulain ([laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019](https://laki.finlex.fi/fi/laki/2019/306)) vaatimukset viranomaisille. Hankkeissa tulee myös soveltuvin osin hyödyntää kansallisia yhteisiä palveluja, kuten sähköisen asioinnin tukipalveluja (Suomi.fi-palvelut), joiden käyttöön laki julkisen hallinnon sähköisen asioinnin yhteisistä tukipalveluista velvoittaa kuntia. Avustuksen ehtona on myös, että hankkeet toteutetaan [julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain \(906/2019\)](https://laki.finlex.fi/fi/laki/2019/906) mukaisina.

Valtionavustukseen oikeuttavia, hyväksyttäviä kustannuksia ovat hankkeesta aiheutuvat:

- henkilöstökustannukset
- matkakustannukset
- toimitilojen vuokrat
- ostetun tai käyttöluvalla hankitun tutkimuksen, tietämyksen sekä konsultoinnin ja vastaavien palveluiden kustannukset, kun niitä on käytetty yksinomaan hanketta varten
- muut toimintakustannukset, mukaan lukien suoraan hankkeesta aiheutuvat materiaalien, tarvikkeiden ja vastaavien tuotteiden kustannukset.

Hyväksyttäviä kustannuksia eivät ole aineellisista investoinneista tai laitteistojen hankkimisesta aiheutuvat kustannukset. Hyväksyttäviä kustannuksia eivät myöskään ole ohjelmistolisenssit muutoin kuin kehittämishankkeen kannalta välttämättömiltä osin.

Kunnan tai kuntayhtymän omien toimintayksiköiden veloittamien kustannusten on oltava kirjanpidon toteutuneisiin menoihin perustuvia.

Hankkeella on oltava erillinen projektikirjanpito, kuten oma projektiseuranta tai kustannuspaikka, jotta hankekustannuksia voidaan tarkastella erillisenä kunnan muusta toiminnasta.

Myönnettävän valtionavustuksen enimmäismäärä voi olla enintään 85 prosenttia hankkeen valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista. Enimmäismäärää laskettaessa kustannuksiin ei hyväksytä arvonlisäveron osuutta.

Valtionavustuksen saajan on laadittava valtiovarainministeriölle ministeriön ilmoittamalla tavalla selvitys hankkeella saavutetuista tuloksista ja vaikuttavuudesta, muuttuneista toimintatavoista, tulosten hyödynnettävyydestä

muissa kunnissa sekä hankkeen toteuttamisesta ja sen kustannuksista. Selvitykseen on liitettävä tilintarkastajan lausunto avustuksen käytöstä.

Hanketta toteuttavien kuntien on huolehdittava valtionavustuslain sekä julkisia hankintoja, valtiontukisääntöjä ja kilpailuneutraliteettia koskevan lainsäädännön noudattamisesta.

Valtiovarainministeriö voi suositella kunnille hankkeiden yhdistämistä tarkoituksenmukaisuusperusteella ja tarvittaessa päättää valtionavustuksesta vasta yhdistettyjen hankehakemusten perusteella.

4. Hakeminen

Avustusta haetaan täyttämällä sähköinen lomake. Hakulomakkeessa on tarkempia kysymyksiä liittyen hankkeen tavoitteisiin, toimenpiteisiin ja vaikuttavuuteen. Se sisältää myös kohdat hankkeen työsuunnitelmasta sekä kustannuksista ilman arvonlisäveroa. Hakulomakkeen kysymyksiin voi tutustua ennakkoon valtiovarainministeriön internetsivuilla.

Kussakin hankkeessa yksi kunta tai kuntayhtymä toimii hankehallinnoijana. Hankehallinnoija, jolle valtionavustus myönnetään ja maksetaan, vastaa hakemisesta, hakuprosessista, sekä avustuksen käytöstä koko hankkeen ajan. Hankehallinnoijan on tehtävä sopimus muiden hanketta toteuttavien tahojen kanssa.

Avustuksen haku-aika päättyy 25.4.2022 kello 16.15. Määräajan jälkeen tulleita hakemuksia ei oteta huomioon avustusta myönnettäessä.

5. Maksatus ja raportointi

Avustus maksetaan pääsääntöisesti enintään kolmessa erässä. Ensimmäinen erä, enintään 50 prosenttia myönnetystä avustuksesta, voidaan maksaa maksuhakemuksen perusteella tukipäätöksen jälkeen. Seuraava erä maksetaan hankkeen etenemisen mukaisesti väliraportoinnin jälkeen maksatushakemuksen perusteella. Viimeinen erä maksetaan loppuraportoinnin jälkeen toteutuneet kustannukset huomioiden. Hanke tulee olla toteutettu ja loppuraportointi tehtynä viimeistään 30.9.2024. Mahdollisesti käyttämättä jäänyt tai liikaa maksettu avustus tai sen osa tulee palauttaa valtionavustuslain 20 §:n mukaisesti.

Väliraportointia hankkeiden etenemisestä ja avustuksen käytöstä on suoritettava Hankesalkku-välineellä neljän kuukauden välein. Valtiovarainministeriö ilmoittaa erikseen määräajat rahoitusta saaneille hankkeille. Väliraportoinnin tulee sisältää kuvauksen hankkeiden etenemisestä, tavoiteltujen vaikutusten saavuttamisen vaiheesta sekä tiedot kustannusten toteutumasta. Kustannuksista on erikseen käytävä ilmi arvonlisäverottomat kustannukset sekä arvonlisäveron määrä.

Loppuraportointi hankkeiden vaikuttavuudesta ja avustusten käytöstä on toimitettava valtiovarainministeriöön sitä koskevalla lomakkeella 30.9.2024 mennessä.

Loppuraportointi sisältää Hankesalkku-välineen raportoinnin lisäksi kuvauksen hankkeiden vaikuttavuudesta, muuttuneista toimintatavoista, tehdystä työstä ja sen tuloksista sekä tiedot toteutuneista kokonaiskustannuksista. Se tehdään Hankesalkku-välinettä tarkemmalla raportointipohjalla. Liitteeksi tulee liittää tilintarkastajan lausunto avustuksen käytöstä. Kustannuksista on erikseen käytävä ilmi arvonlisäverottomat kustannukset sekä arvonlisäveron määrä.

6. Lisätietoja

Lisätietoja avustuksesta ja hakemisesta löytyy [valtiovarainministeriön internet-sivulta](#).

Hakemuksia koskeviin kysymyksiin vastaavat valtiovarainministeriössä finanssineuvos Anne-Marie Välikangas, puh. 02955 30020, neuvotteleva virkamies Suvi Savolainen, puh. 02955 30122 ja neuvotteleva virkamies Jani Heikkinen, puh. 02955 30466. Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@gov.fi.

Kuntaministeri

Sirpa Paatero

Finanssineuvos

Anne-Marie Välikangas

Tiedoksi

VM/budjettiosasto

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö

Ympäristöministeriö

Suomen Kuntaliitto

